

(המשך מעמוד 57)

שהיה ללא סניגור, ישב ליד דוכן ההנאשמים ושמע את תפוחי מספר לשופט כיצד ניסה לעצור פרוצה ומוסה השתולל. היכה והפי ריע לו למלא את תפקידו.

השופט הביט במוסה שהיה בלתי-מגולח, וששערו ארוך ופרוע. כשהגיע תורו, קם מוסה ואמר לשופט: „אדוני, מה רוצים ממני? אני רק עזרתי למדלין להיפטר מהשוטר. היא בכלל לא עבדה באתו לילה, והוא לא היה צריך לעצור אותה. אנחנו הלכנו למועדון לילה.“

השופט הרשיע את מוסה בעבירה שיוחסה לו, ואחרי שראה את הגליון הארוך של ההרשעות הקודמות שלו, הטיל עליו שישה חדשי מאסר בפועל, „כדי שלא ישוב למעשי אלימות, ולא יפריע לשוטרים.“

מדלין פנתה לעורך-דין. עורך-הדין הציץ בחומר שלפניו, ואמר למדלין:

„אם כל מה שאתם אומרים זה אמת, אז יש למוסה סיכוי טוב לצאת זכאי בעירעור.“

הסניגור הביא לפני בית-המישפט מאמר חדש שהתפרסם בכתבי-עת מישפטי, ואשר הסביר את זכות-העיון הנתונה בידי שוטי רים. זכות זו מצויה בסעיף 2 לפקודת

סדר הדין הפלילי (מעצר וחפוש), והיא מתירה לשוטר לדרוש מחשוד להזדהות לפניו, ואם ראה לנחוק — לדרוש מחשוד להתלות אליו לתחנת-המישטרה. רק אם סירב החשוד להתלות לשוטר יוכל השוטר לעצרו ללא צו-מעצר.

המדובר בעבירות קלות, שעונשן אינו עולה על שישה חודשי-מאסר. עבירות שאין עליהן זכות-מעצר לשוטר, העונש על שידול לזנות הוא שלושה חודשי-מאסר, ועל עבירת שוטטות שישה חודשי-מאסר. לכן לא היתה לשוטר הסמכות ל-

עצור את מדלין ללא צו. אולם הוא לא ניסה לעכב את מדלין, כדי שתתלווה אליו

לתחנת המישטרה, אלא אמר לה מייד שהוא עוצר אותה. כיוון שבעבירות שבהן האשים את מדלין אין לו זכות-מעצר, הרי שמוסה, כאשר עשה מה שעשה, הפריע אמנם לשוטר, אבל כאשר לא פעל במיסגרת תפקידו.

הטענה המישפטית היתה חדשנית, ונר-אתה לשופטי בית-המישפט המחוזי כטענה טכנית ומילולית חסרת-ערך. בית-המישפט דחה את העירעור.

הסניגור נכנס לאמביציה. הוא ביקש רשות עירעור נוסף מבית-המישפט העליון, וכאן מצא סוף-סוף אוזן קשבת.

במקום ששוטר מוסמך להפעיל כלפי אדם, הנחשד על-ידו בביצוע עבירה, את סמכות-העיון, להבדיל מסמכות-המעצר, מחובתו לפנות אליו בצורה שאינה מניחה מקום לספק, שהוא רק דורש ממנו להילוות אליו לתחנת-המישטרה — ולא שהוא עוצר אותו! ומכאן שאין לראות בצורת הפנייה לאזרח משום עניין סמנטי בלבד, העביר בית-המישפט העליון ביקורת על החלטת בית-המישפט המחוזי.

היתה זו הפעם הראשונה שבה התייחס בית-המישפט העליון לזכות-העיון של שוטר, והסביר אותה.

זכות העיון נמסרה לשוטר לעבירות קלות, כדי שלא להדביק לאזרח את התווית של מעצר כאשר העבירה אינה מצדיקה זאת. העיון, בניגוד למעצר, אינו כולל סמכות לחפש על גופו של המעוכב.

רק כאשר מסרב חשוד להתלות אל השוטר לתחנת המישטרה, רשאי השוטר לעצרו. כיוון שמדלין נעצרה בלי שנתבקשה קודם לכן להתלות אל השוטר, הרי שטרם נולדה סמכות המעצר של השוטר, ולכן פעל מחוץ לחוק, וללא סמכות.

בית-המישפט העליון זיכה את מוסה, והדגיש כי בכל מקרה של מעצר או עיכוב

מדור זה נועד להבהרת זכויותיו המישפטיות של האזרח. אין המדור מתיימר לתת ייעוץ מישפטי ספציפי, ובכל מיקרה יתכנו שינויים והבדלים-בגלל שוני העובדות, המדור מנתח את המצב המישפטי הקיים, לפי החוק והתקדימים.

תדריך

- (1) עדי שוטר להודיע לאזרח בכירור ובמדויק אם הוא עוצר אותו או מעכבו.
- (2) עיכוב עדידי שוטר הוא פחות ממעצר, ומיועד לעבירות קלות, שבהן נחשד האזרח.
- (3) עיכוב, בניגוד למעצר, אינו כולל חיפוש על גוף האזרח.
- (4) גם לשם עיכוב יש צורך בחשד סביר שנעברה עבירה.
- (5) רק אם סירב המעוכב להתלות לשוטר, יש לשוטר הסמכות לעצרו.

פסור דויד ליבאי, שגאל את מוסד ה-עיכוב מתרדמתו רבת השנים, עת היה קיים בספר החוקים, אך בלתי מוכר ב-מישפט הישראלי.*

מאז יש בפסיקה התייחסויות נוספות אל זכות העיון של שוטר. אולם במצי-אות אפשר להבין גם את גישתו של בית-המישפט המחוזי. שוטר פשוט עלול להסתבך כאשר עליו להפעיל את שי-קול-דעתו בעת ביצוע עבירה, ולהחליט אם לעצור או לעכב את החשוד. עליו לשקול מה עונשה של העבירה שבוצעה, האם יש חשד סביר שהיא אמנם בוצ-עה, והאם הסמכות המתאימה למיקרה זה היא סמכות העיון או המעצר. בעיקבות פסק-הדין תוקן החוק, והעו-נש על שוטטות למטרת זנות הוגדל לשנת-מאסר. לכן יש מעתה לשוטר סמ-כות לעצור מי שחשודה בעבירה זו.

* כלול בספר, דיני מעצר ושיחרור, בעמ' 76-53.

חייב השוטר להשתמש במילים ברורות, כדי שהחשוד ידע אם הוא מעוכב או עצור. וזאת מפני שיש הבדל מישפטי גדול בין השניים.

ניתוח

מישפטי

ב פסק-הדין המקורי זומות העוב-דות כמעט כליל למיקרה שבסיפור. גם שם זוכו גברים שעזרו לפרוצה להתי-חמק מידי המישטרה, כיוון שהשוטרים ניסו לעצור את הפרוצה ולא אמרו לה שהם מעכבים אותה. בפסק-הדין המקור-י — ששמי נגד מדינת-ישראל — ש-התפרסם בפסקי-דין כ"ו, עמ' 654, פסק נשיא בית-המישפט העליון דאג, שימי-עון אגרנט, כי זכות העיון היא מוסד הקיים בחוק הישראלי והסביר את מהו-הוא התבסס על מאמר של הפרו-

אותי? רק קוטי.

Coty

בושם יוקרתי בעל מוניתין בינלאומי

למד צילום

קורסים למתחילים ומתקדמים בשחור לבן וצבע קמרה אובסקורה שלמה המלך 58, ת"א טל. 234162

אם שעה אחת של בישול במטבח הורסת לאשתך את כל היום... היא זקוקה ל- Venta

המאוורר הדו-כיווני למטבח ולשרותים מכניס אוויר צח ומוציא ריחות ואדים

לייעוץ והרכבה:

- תל-אביב: שרון — תעשיות מיזוג אוויר בע"מ, רח' הגלעד 2, רמת-גן, טל' 733251/2, 737626
- ירושלים: אב גל, רח' העמק 10, ממילה, טל' 243604, 243636. קור חום, רח' ריבלין 8, טל' 227988. מאייר, רח' בן-סירא 10, טל' 223303.
- חיפה: שוגורונסקי, דרך-העצמאות 57, טל' 531259. גרופר יצחק, רח' פבזר 1, טל' 643257/8. אלקטרו חבש, רח' הנמל 53, טל' 645067.
- באר-שבע: מכנו קרונמן, רח' הדסה 68, פס"ז פאר, טל' 77010.
- אזור הצפון: שרון — כרמיאל בע"מ, אזור התעשייה כרמיאל, טל' 989194.
- אילת: קרני חשמל אילת, מרכז חנויות שבא, טל' 72950.